

Rozjímání
s papežem
Františkem

vánoční doba 2023/2024

Narození Páně

„Lid, který chodil ve tmě, uvidí veliké světlo, obyvatelům země vzchází světlo.“ (Iz 9,1) „Najednou u nich stál anděl Páně a sláva Páně se kolem nich rozzářila.“ (Lk 2,9) Takto nám liturgie této svaté vánoční noci představuje Narození Spasitele: jako světlo, které prostupuje a rozptyluje tu nejhlubší temnotu. Pánova přítomnost uprostřed jeho lidu odnímá tíhu porážky a chmur otroctví a nastoluje radost a veselí. Také my jsme tuto požehnanou noc přišli do Božího domu procházejíce temnotami, jež obestírají zemi, avšak vedeni plamenem víry, která osvětluje naše kroky, jsme ožívováni nadějí, že nalezneme „veliké světlo“. Otevřenost srdce nám také umožní rozjímat o zázraku onoho dítěte-slunce, které rozjasňuje horizont shůry. Původ temnot, které obestírají svět, se ztrácí v noci časů.

Pomysleme na onu ponurou chvíli, kdy byl spáchán první zločin lidstva, když Kain zaslepený závistí vztáhl ruku proti bratru Ábelovi (srv. Gn 4,8). Tak byl běh věků poznamenán násilím, válkami, nenávisť a svévolí. Avšak Bůh, který vložil svá očekávání do člověka, kterého učinil ke svému obrazu a podobě, čekal. Bůh čekal. Čekal tak dlouho, až se zdálo, že možná rezignoval. Nemohl však rezignovat, nemohl zapřít sám sebe (srv. 2Tím 2,13). Tváří v tvář zkaženosti lidí a národů tedy stále trpělivě čekal. Boží trpělivost! Jak nesnadné chápat trpělivost, kterou s námi má Bůh.

Světlo rozrážející tmu nám během dějin zjevuje, že Bůh je Otec a že jeho trpělivá věrnost je mocnější než temnoty a zkaženost. V tom spočívá zvěst vánoční noci. Bůh nezná hněv a netrpělivost; jako otec z podobenství o ztraceném synu neustále vyhlíží v dálce svého vracejícího se syna. Trpělivě čeká celé dny. Boží trpělivost.

Izaiášovo proroctví zvěstuje příchod velikého světla, které pronikne temnotu. Rodí se v Betlémě a je přijato milujícíma rukama Marie, Josefovým citem a úžasem pastýřů. Když andělé oznamují pastýřům narození Vykupitele, činí tak těmito slovy: „To bude pro vás znamením: Naleznete dětátko zavinité do plének a položené v jeslích.“ (Lk 2,12) Tímto „znamením“ je právě Boží pokora, pokora Boží dovedená do krajnosti; je to láska, s níž na sebe Bůh onu noc vzal naši křehkost, naše utrpení, naše úzkosti, naše touhy a naše omezení. Poselství, které všichni očekávali a které v hloubi své duše hledali, nebylo nic jiného než Boží něha, Bůh, který na nás hledí přívětivýma očima a přijímá naši ubohost, Bůh zamilovaný do naší maličkosti.

Tuto svatou noc, když rozjíáme o Dítěti Ježíši právě narozeném a položeném do jeslí, jsme pozváni se zamyslet. Jak přijímáme tuto Boží něhu? Nechám se od Boha dostihnout, obejmout anebo mu bráním se přiblížit? „Já hledám Boha“ – mohli bychom namítnout. Nicméně, nejdůležitější není hledat jej, nýbrž nechat se od něho hledat, nalézt a pohladit s přívětivostí. Toto je otázka, kterou nám toto Dítě klade svojí přítomností: dovolím Bohu, aby mne měl rád?

A dále: máme odvahu přijímat s jemnocitem svízelné situace a obtíže těch, kdo jsou vedle nás, anebo dáváme přednost neosobním řešením, která jsou možná efektivní, ale postrádají evangelní vřelost? Jak velice dnešní svět potřebuje něhu! **Boží trpělivost, Boží blízkost, Boží něha.**

Křesťanova odpověď se nemůže lišit od té, kterou dává Bůh naší nepatrnosti. Životu je třeba čelit dobrotou a mírností. Když si uvědomíme, že Bůh je zamilován do naší nepatrnosti a sám se stává maličkým, aby se s námi mohl lépe setkat, nemůžeme mu neotevřít svoje srdce a prosit jej: „Pane, pomoz mi být jako ty, daruj mi milost něhy v těch nejtvrděších životních okolnostech, daruj mi milost spřízněnosti tváří v tvář každé nouzi, mírnosti v každém konfliktu.

Drazí bratři a sestry, rozjímějme v této svaté noci o jesličkách: „Lid, který chodil ve tmě, uvidí veliké světlo.“ (Iz 9,1) Uviděli jej obyčejní lidé, lidé připravení přijmout Boží dar. A naopak jej neviděli arogantní, pyšní a ti, kteří stanovují zákony podle svých osobních kritérií, ti kteří se uzavírají do sebe. Hledme na jesličky, modleme se a prosme panenskou Matku: „Ó, Maria, ukaž nám Ježíše!“

(Homilie papeže Františka při půlnoční mši, 24.12.2014)

Boží hod vánoční

Drazí bratři a sestry! Požehnané Vánoce!

Ježíš, Syn Boží a Spasitel světa se nám narodil. Narodil se v Betlémě jedné Panně, čímž splnil dávná proroctví. Panna se nazývá Maria, její manžel Josef. Jsou to prostí lidé, plní naděje v Boží dobrotu, kteří přijmou Ježíše a rozpoznají jej. Duch Svátý tak osvětlil i betlémské pastýře, kteří pospíchali k jeskyni a klaněli se Dítěti. Potom Duch Svátý přivedl do jeruzalémského chrámu starce Simeona a Annu a tito skromní lidé v Ježíši rozpoznali Mesiáše. „Neboť moje oči uviděly tvou spásu – zvolal Simeon – spásu, kterou Bůh připravil pro všechny národy“ (Lk 2,30). Ano, bratři, Ježíš je spásou každého člověka a každého národa!

Jeho, Spasitele světa, dnes prosím, aby střežil naše bratry a sestry z Iráku a Sýrie, kteří již dlouho trpí probíhajícím konfliktem a spolu s příslušníky jiných etnických a náboženských skupin jsou vystaveni brutálnímu pronásledování. Kéž jim Narození Páně přinese naději stejně jako četným uprchlíkům a utečencům, dětem, dospělým a starým lidem tohoto regionu i celého světa; promění lhostejnost v blízkost a odmítání v pohostinnost, aby ti, kteří jsou nyní zkoušeni, obdrželi humanitární pomoc, která jim umožní přežít tuhou zimu, vrátit se do vlasti a důstojně žít. Pán ať otevře srdce lidí důvěře a daruje svůj pokoj celému Blízkému východu, počínaje zemí, která byla požehnána jeho Narozením, a podpoří úsilí těch, kteří jsou aktivně zapojeni do dialogu mezi Izraelci a Palestinci. Ježíši, Spasiteli světa, střež ty, kteří trpí na Ukrajině, a dopřej oné milované zemi, aby překonala napětí, přemohla nenávist a násilí a zahájila novou cestu bratrství a smíření. Kristus, Spasitel, ať daruje pokoj Nigérii, kde je prolévána další krev a mnozí lidé jsou neprávem odloučeni od svých blízkých a drženi v zajetí nebo masakrováni. Vyprošuji pokoj zvláště Libyi, Jižnímu Súdánu, Středoafričké republice a různým regionům Demokratické republiky Kongo, a žádám, aby ti, kdo nesou politickou odpovědnost za vedení dialogu, překonali rozpory a vytvářeli trvalé bratrské soužití. Ježíš ať zachrání četné dětské oběti násilí, pokoutního obchodování a obchodu s lidmi anebo donucené stát se vojáky. Tolik je dětí zneužíváno! Ať přinese útěchu rodinám dětí zabitých minulý týden v Pákistánu. Ať je nablízku těm, kdo trpí nemocemi, zvláště obětem epidemie eboly, zejména v Libérii, v Sierra Leone a v Guineji. Ze srdce povzbuzuji ty, kteří odvážně pomáhají nemocným a jejich příbuzným, a naléhavě vyzývám k zajištění asistence a nezbytných terapií.

Dítě Ježíš. Moje myšlenky zalétají ke všem dětem, které byly dnes zabity a týrány, jak k těm, kterým se tak stalo ještě před narozením, protože se jim nedostalo velkodušné rodičovské lásky jejich rodičů a byli pohřbeni v egoismu kultury, která nemiluje život; tak k dětem, které byly nuceny uprchnout před válkami a pronásledováním, byly zneužity a vykořisťovány před našima očima s naší

mlčenlivou spoluvinou a k dětem zmasakrovaným bombardováním i tam, kde se narodil Boží Syn. A stále křičí nevinné mlčení těch, které zahynuly Herodovým mečem. Na jejich krvi dnes spočívá stín nynějších Herodů. Opravdu mnohé slzy se o těchto Vánocích mísí se slzami Dítěte Ježíše.

Drazí bratři a sestry, kéž Duch Svatý dnes osvítl naše srdce, abychom mohli v Dítěti Ježíši narozeném v Betlémě rozpoznat spásu darovanou Bohem každému z nás, každému člověku a všem národům země. Kristova moc, která je osvobozením a službou, ať se dá pocítit četným srdcím těch, kdo trpí válkami, pronásledováním a otroctvím. Kéž svojí krotkostí tato božská moc odstraní tvrdost ze srdcí mnoha mužů a žen pohroužených do světskosti a lhostejnosti. Kéž Jeho vykupitelská moc promění zbraně v pluhy, ničení v kreativitu, nenávisť v lásku a něhu. Tak budeme moci s radostí říci: „Naše oči uviděly tvou spásu“.

Požehnané Vánoce všem!

(Vánoční poselství papeže Františka, 25.12.2014)

Svátek sv. Štěpána

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes nám liturgie připomíná svědectví svatého Štěpána. Spolu s dalšími šesti jej vybrali apoštolové, aby se stal jáhnem, sloužil chudým, sirotkům a vdovám jeruzalémské obce a nakonec se stal prvním mučedníkem církve. Štěpán svým mučednictvím uctil Krále králů, který přišel na svět, vydal mu svědectví a nabídl mu dar svého života, jako to činil ve službě potřebným. Ukazuje nám tak, jak v plnosti žít tajemství Vánoc.

Evangelium tohoto svátku přináší část Ježíšovy promluvy určené učedníkům, kterým svěřuje poslání. Říká jim: „Budete ode všech nenáviděni pro mé jméno. Ale kdo vytrvá až do konce, bude spasen.“ (Mt 10,22) Tato slova Páně nenarušují slavení Vánoc, nýbrž snímají onen falešný přeslazený nános, který k nim nepatří. Umožňují nám chápat, že ve chvílích zkoušek přijatých z víry je násilí přemoženo láskou, smrt životem. A k opravdovému přijetí Ježíše do našeho života a k prodloužení radosti Svaté noci vede právě ta cesta, kterou ukazuje evangelium, tedy dosvědčování Ježíše pokorou a mlčenlivou službou, bez strachu z toho, že jdeme proti proudu a osobně za to zaplatíme. A třebaže ne všichni jsou povoláni prolít krev jako svatý Štěpán, po každém křesťanovi se žádá, aby byl za každých okolností koherentní s vírou, kterou vyznává. A křesťanská koherence je milost, o níž máme Pána prosit. Být koherentní, žít jako křesťané a neříkat „jsem křesťan“, a přitom žít jako pohan. Koherence je milost, o kterou je třeba dnes prosit.

Následovat evangelium je zajisté náročná, ale krásná, překrásná cesta, a kdo se po ní ubírá věrně a odvážně, obdrží dar, který přislíbil Pán mužům a ženám dobré vůle. Jako to zpívali andělé v den Pánova Narození: „Pokoj!“ Tento pokoj darovaný Bohem je s to rozjasnit svědomí těch, kteří přestáním životních zkoušek umějí přijmout Boží Slovo a snaží se jej dodržovat vytrvale až do konce (srv. Mt 10,22).

Dnes, bratři a sestry, se modleme zejména za ty, kteří jsou diskriminováni, pronásledováni a zabíjeni kvůli svědectví vydávanému Kristu. Chtěl bych říci každému z nich: Nesete-li tento kříž s láskou, vstoupili jste do tajemství Vánoc a jste v Kristově Srdci a v srdci církve.

Modleme se dále, aby také díky oběti těchto dnešních mučedníků – a je jich velice mnoho – zesílila v každé části světa snaha uznat a konkrétně zabezpečit náboženskou svobodu, která je nezczizitelným právem každé lidské bytosti.

Drazí bratři a sestry, přeji vám, abyste klidně prožili vánoční svátky. Svatý Štěpán, jáhen a prvomučedník ať je nám oporou na naší každodenní cestě, kterou jak doufáme, nakonec završíme radostným společenstvím svatých v nebi.

(Promluva papeže Františka před Andělem Páně
na svátek sv. Štěpána, 26.12.2014)

Svátek Svaté rodiny

Tuto první neděli po Narození Páně jsme ještě stále pohrouženi do radostného svátečního ovzduší a církev nás vybízí, abychom rozjímali o nazaretské Svaté rodině. Dnešní evangelium nám dnes představuje Matku Boží a svatého Josefa, jak se čtyřicet dní po Ježíšově narození vydávají do jeruzalémského Chrámu. Činí tak z náboženské poslušnosti mojžíšskému Zákonu, který předepisuje podat oběť za prvorozeného (srv. *Lk 2,22–24*).

Můžeme si představit tuto malou rodinku uprostřed tolika lidí ve velkých nádvořích Chrámu. Nebije do očí, nepřitahuje pozornost... A přece nepřejde bez povšimnutí! Dva starci, Simeon a Anna, pohnutí Duchem Svatým k ní přistoupí a začínají velebit Boha za toto Dítě, ve kterém poznávají Mesiáše, světlo národů a spásu Izraele (srv. *Lk 2,22–38*). Je to prostá, ale prorocky nabitá chvíle. Setkávají se dva mladí manželé plní radosti a víry z Pánových milostí a dva starci, rovněž naplnění radostí a vírou nad působení Ducha. Kdo jim umožnil se setkat? Ježíš. Ježíš umožnil, aby se setkali mladí a staří. Ježíš je Ten, který sbližuje generace; je zdrojem oné lásky, která spojuje rodiny a lidi, přemáhá každou nedůvěru, každé osamocení, každou odlehlost. To nás vede také k zamyšlení nad prarodiči. Jak důležití jsou prarodiče! Jak cenná je jejich role v rodinách a ve společnosti! Dobré vztahy mezi mladými a starými je rozhodující pro putování občanského i církevního společenství. S pohledem na tyto dva starce, prarodiče, Simeona a Annu, pozdravme nyní tady potleskem všechny prarodiče světa.

Poselství pocházející od Svaté rodiny je především poselstvím víry. V rodinném životě Marie a Josefa je opravdovým středem Bůh, a to v Osobě Ježíše. Proto je nazaretská rodina svatá. Proč? Protože je soustředěna na Ježíše.

Když rodiče a děti společně dýchají toto ovzduší víry, dostává se jim energie, která jim umožňuje obstát i v těžkých zkouškách, jak ukazuje zkušenost Svaté rodiny například v dramatické a tvrdé zkoušce útěku do Egypta.

Dítě Ježíš spolu se svojí Matkou Marií a svatým Josefem jsou jednoduchou, ale zářivou rodinnou ikonou. Světlo, které vyzařuje, je světlem milosrdenství a spásy pro celý svět, světlo pravdy pro každého člověka, lidskou rodinu a pro jednotlivé rodiny. Toto světlo přicházející ze Svaté rodiny nás vybízí, abychom přinášeli lidskou vřelost do rodinných situací, ve kterých z různých důvodů chybí pokoj, harmonie a odpuštění. Ať nepoleví naše konkrétní solidarita zvláště ve vztahu k těm rodinám, které prožívají nejobtížnější situace v důsledku nemoci, nezaměstnanosti, diskriminací, nucené emigrace... A zde se zastavme k tiché modlitbě za všechny tyto rodiny, které prožívají nedorozumění a rozloučení.

Svěřme Marii, Královně a Matce rodin všechny rodiny světa, aby mohli žít ve víře, svornosti a vzájemné pomoci. Vyprošuji jim proto mateřskou ochranu Té, která byla matkou a dcerou svého Syna.

(Promluva papeže Františka před Andělem Páně
na svátek Svaté rodiny, 28.12.2014)

Na závěr roku

Boží slovo nám dnes zvláštním způsobem ukazuje význam času a dává nám pochopit, že čas není realitou, která je Bohu cizí, jednoduše proto, že Bůh se chtěl zjevit a spasit nás v dějinách, v čase. Význam času, časovost je atmosférou Božího zjevení, tedy vyjevení mystéria Boha a jeho konkrétní lásky. Čas je totiž poslem Božím, jak říkal sv. Petr Faber.

Dnešní liturgie nám připomíná slova apoštola Jana: „Děti, poslední hodina je tu!“ (1^{Jan} 2,18) Je to ona „plnost času“, o které mluví sv. Pavel (srv. *Gal* 4,4). Dnešní den nám tedy ukazuje, jak čas, kterého se takřkajíc „dotknul“ Kristus, Syn Boží a Mariin, obdržel nový a překvapivý smysl. Stal se „časem spásy“, tedy definitivním časem spásy a milosti.

To všechno nás vede k zamyšlení nad smyslem života, nad cílem naší pouti. Byl začátek a bude konec, „čas k narození i čas k umírání.“ (*Kaz* 3,2) Touto pravdou, která je tak jednoduchá a zásadní, a zároveň přehlížená a opomíjená, nás svatá matka církev učí uzavírat rok i naše dny zpytováním svědomí, ve kterém probíráme, co se stalo, děkujeme Pánu za každé dobro, kterého se nám dostalo a které jsme mohli prokázat, a současně znovu promýšlíme svá opominutí a naše hříchy. Děkovat a žádat o odpuštění. Právě to děláme také dnes na závěr roku. Chválíme Pána hymnem *Te Deum* a současně jej prosíme o odpuštění. Postoj vděčnosti nás nabádá k pokoře a k uznání a přijetí Pánových darů.

Apoštol Pavel ve čtení těchto prvních nešpor shrnuje zásadní motiv našeho díkuvzdání Bohu. On nás učinil svými dětmi, adoptoval nás za své děti. Tento nezasloužený dar nás naplňuje vděčností vrcholící v úžasu! Někdo by mohl říci: „Copak nejsme jeho děti už jen tím, že jsme lidmi?“ Zajisté ano, protože Bůh je Otec každého člověka, který přichází na svět. Nesmí se však zapomínat, že jsme se od něho vzdálili v důsledku prvotního hříchu, který nás od našeho Otce odloučil a náš synovský vztah byl hluboce raněn. Proto Bůh poslal svého Syna, aby nás vykoupil za cenu svojí krve. A existuje-li vykoupení, pak proto, že existuje otroctví. Byli jsme děti, ale stali jsme se otroky, protože jsme následovali hlas Zlého. Z tohoto bytostného otroctví nás nevysvobodí nikdo jiný než Ježíš, který přijal naše tělo z Panny Marie a zemřel na kříži, aby nás osvobodil, vysvobodil z otroctví hříchu a vrátil nám ztracené synovství.

Dnešní liturgie nám také připomíná, že „na počátku bylo Slovo... Slovo se stalo tělem“ a proto sv. Irenej říká: „Vždyť to je důvod, proč se Slovo stalo člověkem a Boží syn synem člověka: aby se člověk stal Božím Synem tím, že vstoupí do společenství se Slovem, a dostane tak božské synovství.“ (*Adversus haereses*, 3,19,1, in KKC, 460)

Tentýž dar, za který děkujeme, je také důvodem ke zpytování svědomí, revize osobního a komunitního života, tedy otázek: Jaký je náš životní styl? Žijeme jako synové, nebo jako otroci? Žijeme jako osoby pokřtěné v Kristu, pomazané Duchem, vykoupené a svobodné, anebo žijeme podle mondénní a zkažené logiky a děláme to, co nám ďábel podsouvá jako náš zájem? Na naší existenciální pouti existuje vždy tendence odolávat osvobození. Máme strach ze svobody a paradoxně – více či méně vědomě – dáváme přednost otroctví. Svoboda nás děsí, protože před nás staví čas a naši zodpovědnost dobře tento čas prožívat. Otroctví naopak redukuje čas na jedinou „chvíli“, a tak se cítíme bezpečněji. Otroctví nás vede k prožívání okamžiků vyvázaných z jejich minulosti a z naší budoucnosti. Jinými slovy: otroctví nám brání v tom, abychom skutečně a plně prožívali přítomnost, protože ji vyprazdňuje z její minulosti a uzavírá ji před budoucností, před věčností. Otroctví nám vnucuje víru, že není možné snít, létat, doufat.

Před několika dny jeden velký italský umělec, Roberto Benigni, prohlásil, že pro Pána bylo jednodušší vyvést Izraelity z Egypta než vyjmout Egypt ze srdcí Izraelitů. Byli sice materiálně vysvobozeni z otroctví, ale během pochodu pouští se všemi jeho obtížemi a hladem se jim začalo stýskat po Egyptě, kde jak vzpomínali, „jedli cibuli a česnek“ (*Nm 11,5*). Zapomínali ale, že je jedli u stolu otroctví. V našem srdci hnízdí stesk po otroctví, protože ten skýtá zdánlivě větší jistotu než svoboda, která je riskantnější. Jak se nám líbí, když nás zavírá do klece tolik ohňostrojů, které jsou napovrch krásné, ale ve skutečnosti trvají pouhých několik okamžiků! Takové je kouzlo okamžiku a jeho království.

Na tomto zpytování svědomí pro nás, křesťany, závisí také kvalita naší činnosti, našeho života a přítomnosti ve městě, naší služby obecnému dobru, účasti ve veřejných a církevních institucích.

Nauka jednoho prostého římského jáhna nám v tom může pomoci. Když na svatém Vavřinci požadovali, aby ukázal a předložil poklady církve, nechal přivést pár chudých. Je-li v nějakém městě věnována chudým a slabým péče, jsou opatrováni a ve společnosti podporováni, stávají se pokladem církve a pokladem ve společnosti. Pokud však společnost chudé ignoruje, pronásleduje a kriminalizuje, nutí je k „mafijnímu spolčování“, potom taková společnost chudne a stává se bědnou, ztrácí svobodu a preferuje „česnek a cibuli“ otroctví, otroctví svého egoismu, otroctví své zbabělosti; taková společnost přestává být křesťanskou.

Drazí bratři a sestry, závěr roku znamená vrátit se k tvrzení, že existuje „poslední hodina“ a že existuje „plnost časů“. Když uzavíráme tento rok, děkujeme a prosíme o odpuštění, prospěje nám, budeme-li prosit o milost kráčet ve svobodě. Pouze v této milosti budeme moci napravit mnohé škody a bránit se stesku po otroctví.

Svatá Panna, svatá Matka Boží, která je přímo v srdci Božího Chrámu, když se Slovo – které bylo na počátku – stalo jedním z nás v čase; Ona, která dala světu Spasitele, kéž nám pomáhá, abychom jej přijali s otevřeným srdcem, abychom byli opravdu svobodní a také tak žili jako děti Boží. Ať se tak stane.

(Homilie papeže Františka při nešporách na závěr roku, 31.12.2014)

Nový rok – Slavnost Matky Boží, Panny Marie

V myslí se dnes vybavují slova, jimiž Alžběta žehnala svaté Panně: „Požehnaná tys mezi ženami a požehnaný plod života tvého Ježíš! Jak jsem si zasloužila, že matka mého Pána přišla ke mně?“ (*Lk 1,42–43*) Toto požehnání je jakýmsi pokračováním kněžského požehnání, které Bůh vnukl Mojžíšovi, aby jej předal Áronovi a celému lidu: „Ať tobě Hospodin žehná a ochraňuje tě. Ať tobě Hospodin ukáže svou jasnou tvář a je ti milostivý. Ať Hospodin obrátí k tobě svou tvář a daruje ti pokoj!“ (*Nm 6,24–26*) Slavností Matky Boží Panny Marie nám církev připomíná, že Maria je první adresátkou tohoto požehnání. V ní se naplňuje, neboť žádné jiné stvoření neuzřelo tvář Boha tak jako Maria, která dala lidskou tvář Věčnému Slovu, takže jej můžeme všichni kontempletovat.

Kromě kontempace můžeme Boží tvář také chválit a oslavovat jako pastýři vracející se z Betléma se zpěvem díků, poté co spatřili dítě a jeho mladou maminku (srv. *Lk 2,16*). Byli oba spolu stejně jako na Kalvárii, protože Kristus a jeho Matka jsou neoddělitelní. Mezi nimi existuje těsný vztah jako mezi každým synem a jeho matkou. Kristovo tělo, které je stěžejním bodem spásy (Tertullián), bylo utkáno v Mariině lůně (srv. *Žl 139,13*). Tato neoddělitelnost je poznamenána také skutečností, že Maria, jež byla předurčena stát se Matkou Vykupitele, sdílela celé jeho poslání tím, že zůstala na Kalvárii se Synem až do konce.

Maria je tolik spjata s Ježíšem, protože jej poznala srdcem a vírou; a své poznání čerpala mateřskou zkušeností a z niterného vztahu se svým Synem. Svatá Panna je ženou víry, která udělala místo ve svém srdci a ve svých plánech Bohu; je věřící schopnou zachytit v daru Syna příchod oné „plnosti časů“ (srv. *Gal 4,4*), kdy Bůh rozhodl vydat se cestou lidského života a osobně vstoupit do dějin spásy. Proto nelze chápat Ježíše bez jeho Matky.

Stejně tak neoddělitelný je Kristus a církev, protože církev a Maria jdou vždy pospolu a právě v tom spočívá tajemství ženy v církevním společenství. Nelze chápat spásu uskutečněnou Ježíšem, a přitom nebrat v úvahu mateřství církve. Oddělovat Ježíše od církve, znamená zavádět „absurdní dichotomii“, jak napsal bl. Pavel VI. (srv. *Evangelii nuntiandi*, 16). Není možné „milovat Krista, ale ne církev; naslouchat Kristu, ne však církvi; patřit Kristu, ale mimo církev“ (srv. *Evangelii nuntiandi*, 16). Právě církev je totiž velkou Boží rodinou, která nám přináší Krista. Naše víra není abstraktní nauka či filosofie, nýbrž živoucí a plný vztah s osobou Ježíše Krista, s jednorozeným Synem Božím, který se stal člověkem, byl zabit a vzkříšen, aby nás spasil, a žije mezi námi. Kde se s ním můžeme setkat? Setkáváme se s ním v církvi, v naší svaté matce církvi hierarchické. Církev nám dnes říká „Hle, Beránek Boží“, církev jej zvěstuje, v církvi Ježíš nadále prokazuje skutky své milosti, jimiž jsou svátosti.

Působení a poslání církve je výrazem jejího mateřství. Církev je totiž jako matka, která Ježíše s něhou opatruje a velkodušně a radostně jím obdarovává všechny. Žádné zjevení Krista, ani to nejvíce mystické nemůže být nikdy odtrženo od těla a krve církve, od dějinné konkrétnosti Kristova těla. Bez církve by se Ježíš Kristus stal pouhou ideou, morálkou, cítěním. Bez církve by náš vztah s Kristem byl vydán napospas naší představivosti, našim interpretacím, našim náladám.

Drazí bratři a sestry! Ježíš Kristus je požehnáním pro každého člověka a celé lidstvo. Církev, která nás obdarovává Ježíšem, nám nabízí plnost Pánova požehnání. Právě toto je posláním Božího lidu: vyzařovat na všechny národy Boží požehnání vtělené v Ježíši Kristu. A Maria, první a dokonalá Ježíšova učednice, první a dokonalá věřící, vzor putující církve, je Tou, kterou se začíná mateřství církve a která neustále církev podporuje v tomto mateřském poslání obráceného ke všem národům. Její diskrétní a mateřské poslání jde s církví hned od počátku. Matka Boží je také Matkou církve a prostřednictvím církve je Matkou všech lidí a všech národů.

Kéž nám tato něžná a starostlivá Matka vymůže Pánovo požehnání pro celou lidskou rodinu. Zejména dnes, na Světový den míru, ji prosíme, aby Pán na její přímlovu daroval pokoj našim dnům, pokoj srdcím, pokoj rodinám a pokoj mezi národy. Poselství tohoto Dne míru nám letos říká: „Již ne otroci, ale bratři.“ Všichni jsme povoláni, abychom byli svobodní a byli dětmi a každý aby podle své zodpovědnosti bojoval proti moderním formám otroctví. Sjednotme svoje síly z každého národa, kultury a náboženství. Kéž nás vede a podporuje Ten, který z nás všechny učinil bratry a stal se naším služebníkem.

Hledíme na Marii a rozjímáme svatou Matku Boží. A chtěl bych vám navrhnout, abychom ji společně pozdravili, jako to učinil onen odvážný lid v Efesu, když před svými pastýři, kteří vstupovali do kostela, volal: „Svatá Matka Boží!“ Jak krásný pozdrav pro naši Matku! Jedna historika a nevím, zda je pravdivá, říká, že někteří z těchto lidí přitom drželi v rukou hole, snad aby dali na srozuměnou biskupům, co by se jim mohlo stát, kdyby se neodvážili prohlásit Marii za Matku Boží. Všechny vás tedy zvu, abyste – bez holí – povstali a ve stoje ji třikrát pozdravili tímto pozdravem prvotní církve: „Svatá Matko Boží!“

(Homilie papeže Františka
na Slavnost Matky Boží, Panny Marie, 1.1.2015)

Zjevení Páně

Dítě narozené z Panny Marie v Betlémě přišlo nejenom pro izraelský lid, reprezentovaný betlémskými pastýři, ale pro celé lidstvo, které dnes reprezentují mudrci přicházející z Východu. Právě o těchto mudrcích hledajících Mesiáše nás církev dnes vybízí rozjímat v modlitbě. Tito mudrci, přišli z Východu, jdou na začátku onoho velkého procesí, o kterém mluvil prorok Izaiáš v prvním čtení (Iz 60,1–6). Toto procesí od té doby nepřetržitě, napříč všemi dobami rozpoznává poselství hvězdy a nachází Dítě, které je znamením Boží něhy. Stále noví lidé jsou osvětováni světlem jeho hvězdy, nacházejí cestu a přicházejí k němu.

Mudrci byli podle tradice vzdělanými znalci hvězd, badateli nebes, kteří v rámci svého kulturního a náboženského kontextu připisovali hvězdám významy a vliv na lidské osudy. Mudrci reprezentují muže a ženy hledající Boha v náboženstvích a filosofiích celého světa, toto hledání nikdy nekončí. Mudrci nám ukazují cestu, kterou se máme ubírat ve svém životě. Hledali pravé světlo: *Lumen requirunt lumine*, říká liturgický hymnus slavnosti Zjevení Páně právě o mudrcích. Sledováním svitu hledají světlo. Vydali se hledat Boha. Spatřili svit hvězdy, interpretovali jej a dali se na cestu, podnikli dlouhou cestu. Duch Svatý je povolal a vybídl k cestě, na níž se osobně setkali s pravým Bohem.

Na svojí cestě se mudrci potkali s mnoha těžkostmi. Když dorazili do Jeruzaléma, šli do královského paláce, protože pokládali za samozřejmé, že se nový král narodil v královském paláci. Tam ztratí hvězdu z očí a potká je pokušení, které tam nastražil ďábel a kterým byla Herodova léčka. Král Herodes projevil zájem o dítě, ale nikoli proto, aby se mu klaněl, ale aby jej odstranil. Herodes je mocipán, který umí vidět v druhém pouze soupeře. A nakonec považuje také Boha za soupeře, ba dokonce za toho nejnebezpečnějšího. V paláci prožívají mudrci chvíli temna a neútechy, kterou překonají díky vnuknutím Ducha Svatého, jenž promlouvá v proroctvích Písma. Ta ukazují, že se Mesiáš narodí v Betlémě, Davidově městě.

Tehdy se znovu vydají na cestu a opět uzří hvězdu, evangelista poznamenává, že „se zaradovali nevýslovnou radostí“ (Mt 2,10), pravou útechou. Když došli do Betléma, našli „dítě s jeho matkou Marií“ (Mt 2,11). Po Jeruzalému se tady setkali s druhým, velkým pokušením, totiž odporem vůči této nepatrnosti. Avšak „padli na zem a klaněli se mu“, nabídli mu svoje cenné a symbolické dary. Milost Ducha Svatého jim neustále pomáhá, ona milost, která je prostřednictvím hvězdy pobídla k cestě a vedla, jim nyní umožňuje vstoupit do tajemství. Vedeni Duchem docházejí k poznání, že Boží kritéria se značně liší od těch lidských a že Bůh se nezjevuje v moci tohoto světa, nýbrž obrací se k nám v pokoře svojí lásky. Boží láska je obrovská, ano. Boží láska je mocná, ano. Boží láska je však velice pokorná! Mudrci jsou tak vzorem obrácení na pravou víru, protože věřili více v Boží dobrotu než v okázalý lesk moci.

Můžeme si tedy položit otázku: co je tajemstvím, ve kterém se skrývá Bůh? Kde jej mohu potkat? Kolem sebe vidíme války, zneužívání dětí, mučení, obchodování se zbraněmi, obchod s lidmi... Ve všech těchto skutečnostech, ve všech těchto nejmenších bratrech a sestřích, kteří v těchto situacích trpí, je Ježíš (srv. *Mt 25,40.45*). Jesličky nám ukazují odlišnou cestu, než je ta, v níž má zalíbení světská mentalita. Je to cesta Božího snižení, oné pokory Boží lásky, která se snižuje a nechává se zdrtit, jeho slávy skryté v betlémské jeskyni, na kříži Kalvárie, v trpícím bratru a trpící sestře.

Mudrci vstoupili do tajemství. Přešli od lidských kalkulací k tajemství. To byla jejich konverze. A naše? Prosme Pána, aby nám umožnil pustit se stejnou cestou obrácení jako mudrci. Kéž nás brání před pokušeními a vysvobodí z pokušení, která zakrývají hvězdu. Kéž nás neustále zneklidňuje otázka, kde je hvězda, když ji uprostřed světských klamů ztrácíme z očí. Kéž se učíme poznávat stále znovu Boží tajemství a nepohoršujeme se nad onou indikací, oním „znamením“, o kterém mluvili andělé, totiž „děťátkem zavinutým do plének a položeným v jeslích“ (*Lk 2,12*). Kéž se nám dostává pokory prosit Matku, naši Matku, aby nám jej ukázala. Kéž nacházíme odvahu vysvobodit se ze svých iluzí, předsudků a svých „světélek“, hledáme tuto odvahu v pokoře víry a potkáme Světlo jako svatí mudrci. Kéž vstoupíme do tajemství! Ať se tak stane!

(Homilie papeže Františka na Zjevení Páně, 6.1.2015)

Křest Páně

Dnes máme svátek Křtu Páně, kterým se končí vánoční doba. Evangelium popisuje události na břehu řeky Jordán. Když Jan Křtitel uděluje Ježíšovi křest, nebe se otevírá: „Hned jak vystupoval z vody – říká svatý Marek – spatřil, že se nebe rozevřelo.“ (Mk 1,10) V mysli se vybavuje dramatická prosba proroka Izaiáše: „Kéž bys prorhl nebe a sestoupil.“ (Iz 63,19) Tato prosba byla vyslyšena v Ježíšově křtu. Skončilo tak období „zavřeného nebe“, které indikuje oddělení Boha a člověka v důsledku hříchu. Hřích nás vzdaluje od Boha a přerušuje spojení mezi nebem a zemí, určuje tak naši bídu a ztroskotání našeho života. Otevřená nebesa ukazují, že Bůh daroval svoji milost, aby země vydala svou úrodu (srv. Žl 85,13). Země se tak stala příbytkem Boha mezi lidmi a každý z nás má možnost setkat se s Božím Synem, zakusit veškerou jeho lásku a nekonečné milosrdenství. Můžeme jej reálně potkat ve svátostech, zejména v eucharistii. Můžeme jej rozpoznat ve tváři svých bratrů, zvláště chudých, nemocných, vězněných, uprchlících: oni jsou živým tělem trpícího Krista a viditelným obrazem neviditelného Boha.

Ježíšovým křtem se nejenom prorhla nebesa, ale opět promlouvá Bůh a dává zaznít svému hlasu: „Ty jsi můj milovaný Syn, v tobě mám zalíbení.“ (Mk 1,11) Otcův hlas pronáší tajemství, které se skrývá v Člověku, jehož pokřtil Předchůdce.

Sestoupení Ducha Svatého v podobě holubice pak umožňuje Kristu, Zasvěcenému Páně, zahájit svoje poslání, které je naší spásou. Duch Svatý je v našich modlitbách velice zapomínán. Často se modlíme k Ježíši, modlíme se k Otci, zvláště modlitbou Otčenáš, ale už ne tak často k Duchu Svatému. Je to pravda? Bývá zapomínán. A potřebujeme prosit o jeho pomoc, jeho sílu, jeho inspiraci. Duch Svatý, který cele prostoupil Ježíšův život a Ježíšovu službu, je tímtež Duchem, který dnes vede křesťanskou existenci, existenci muže a ženy, kteří si říkají křesťané a chtějí jimi být. Postavit křesťanský život a poslání obdržené mocí křtu pod vliv Ducha Svatého, znamená znovu objevit apoštolskou odvahu nezbytnou k překonání snadných světských ústupků. Křesťan i komunita, kteří jsou „hluší“ ke hlasu Ducha Svatého, jenž vybízí nést evangelium až do nejzazších končin země a společnosti, stávají se také „němým“ křesťanem a „němou“ komunitou, nemluví a neevangelizují.

Nezapomínejte se často modlit k Duchu Svatému, aby nám pomáhal, dával sílu, inspiraci a umožňoval postupovat vpřed.

Maria, Matka Boží a Matka církve, ať provází všechny pokřtěné, pomáhá nám růst v lásce k Bohu a sloužit v radosti evangelium, abychom tak dali plný smysl svému životu.

(Promluva papeže Františka před Andělem Páně
na Křest Páně, 12.1.2014)